

Savi ja keramiikka

- **materiaaleina ikiaikaisia ja ihmiskuntaa laajasti yhdistävä.** Usein mietin omaa suhdettani materiaaliin ja savi on ”lempilapseni”. Sen tuttua ja turvallista läsnäoloa kaipaa, kun konkreettinen kosketus tekemiseen puuttuu, toisaalta löytöretki keramiikan parissa ei koskaan pääty. Matka alkaa yksinkertaisista savimakkarosta jatkuen aina uusiin löytöihin ja epäonnistumisiin. Välietappeina toimivat pienet voitot; ratkaistut ongelmat ja toivotut sekä odottamattomat lopputulokset, jotka inspiroivat ja kuljettavat eteenpäin. Keraamikon polku ei ole koskaan valmis eikä huippua saavuteta.

Kädet ja työkalut

- **työkalut käden ja kehon jatkeena.** En muista ajatelleeni käsityökalujen merkitystä aikaisemmin ja jollain tapaa erilaiset työkalut ovat minulle jopa itsestäänselvyys. Lukiessani Juhani Pallasmaan (2009, s. 47–69) artikkelia koin ahaa-elämyksen ja pohdin suhdettani työkaluihin syvemmin. Työkalujen valinta työskennellessä tapahtuu osin tiedostamatta ja usein huomaan ajattelevani haluttua lopputulosta: pintatekstuuria tai muotoa sekä miten siihen päästään tietyin kädenliikkein ja sahareunaisella metallimunuaisella juuri oikeassa kulmassa saven pintaan nähden. Keramiikassa tietyt työvälineet ovat välttämättömiä, kuten sienet ja seenat, mutta usein ajattelen omien ”kokeellisten välineiden” valmistamista itse tai keräämistä luonnosta. Vain mielikuvitus voi olla rajana sille mitä käyttää saven työstämiseen. Pääsiäisen kotistudiossa vanhat pankkikortit toimivat seenoina ja muropaketista leikkasin sabluunan käsinrakennusta varten. Käytännöllistä ja kekseliästä, mutta ne jäävät vain väliaikaisiksi, koska arvostan laadukkaita ja käytännöllisiä (sekä esteettisiä, että kestäviä) työkaluja, joita pyrin hankkimaan aina kun mahdollista.

Muistan jo hakiessani keramiikka- ja lasitaiteen koulutusohjelmaan ihannoineeni Tapio Wirkkalaa ja voin yhä samaistua hänen työskentelymetodeihinsa. Erilaiset luonnosteluvaiheet paperilta mallineisiin kuvaavat myös omaa työskentelyäni, joka nojaa vahvasti omaan käsityötaitoon ja materiaalin tuntemukseen. Koen tietokoneella tapahtuvan virtuaali työskentelyn vieraaksi, aivan kuin jotain olisi ”oikean” tekemisen tiellä. Harri Kalhaa (2020, s. 98–103) lainaten ”keramiikka on lähtökohtaisesti käden eikä vain silmän taidetta”. Minulle se merkitsee vahvaa käsillä tekemistä, johon mielestäni koneella tulostetulla keramiikalla, josta ihmiskäden kosketus puuttuu, ei ole sijaa. Olen pitkään ihailut Kalhan tyyliä kirjoittaa ja

kommentoida keramiikkataidetta ja -muotoilua. Lukiessa voi aistia hänen vankan tietämyksensä ja intohimon aiheeseen. Mielestäni Kalha sivaltaa sanan säilällään osuvasti yhdistäen keramiikkataiteen laajemmin kulttuurihistoriaan ja nostaan esiin keramiikan aikaisemman jopa elitistisen aseman ja monumentaaliuden problematiikan sekä materiaalin vaativuuden. Kalha hieman myös tuuppaa tulevaa tekijää, oli se sitten keraamikoksi aikova tai vain materiaalia kokeileva muotoilija, uuteen suuntaa; vapaaksi raskaasta ”kultakauden” muotoiluperinnöstä, kohti uusia tuulia ja vaikutteita. Myös siihen tulostettuun keramiikkaan.

Ruukun estetiikka

– **Näkeminen ja tietäminen.** Olin ennen kurssin alkua lainannut Sōetsu Yanagin teoksen ”Tuntematon käsityöläinen”, koska japanilainen estetiikka kiehtoo minua. Yanagi (2013, s. 109–112) puhuu ylevästi kauneuden tunnistamisesta ja arvostamisesta, mutta en voi täysin olla samaa mieltä hänen ”näkemisen ja tietämisen” teorian kanssa. Jokseenkin yhdyn näkemykseen synnynnäisestä esteettisestä silmästä; joko sitä on tai ei, mutta mielestäni kyseessä on ennemminkin kulttuurin ja ajankuvan vaikutuksesta yleiseen kauneuskäsitykseen kuin synnynnäisestä yksilön kyvystä. Mieleeni muistuu kuitenkin sanonta: kauneus on katsojan silmässä, joten Yanagin ajattelussa lienee totuuden siemen. Luettuani ensimmäisen kerran Yanagin näkemisestä ja tietämisestä, näin sen mielessäni keraamisena ruukkuna, jonka sisäpuoli on tietäminen ja ulkopuoli näkeminen. Huomaan Yanagin ajattelun eroavan omastani tässä kohtaa: näkeminen tulee ensin ja on keskiössä, ikään kuin ruukun sisällä, kun taas tietäminen on pintapuolista ja jää ulkopuolelle. Tekijänä ja keraamikkona ajattelen toisin: esineen voi nähdä, mutta ilman tiedollista ymmärrystä ja omaa kokemusta en osaisi arvostaa materiaalin käsittelyä ja sitä taitoa ja tarkkuutta, jotka tekijä on pannut esineeseen. Minulle kauneus ja miellyttävä estetiikka muodostuvat käytetystä (tai kuluneesta) ajasta, artesaanille kehittyneestä tietotaidosta ja osin myös onnekaista sattumista, yllätyksistä, kuten keramiikan kanssa usein käy. Olen Yanagin kanssa kuitenkin samaa mieltä siitä, ettei estetiikka ole älymystön konsepti. Toisaalta onko oma estetiikan ihanteeni muotoutunut keramiikan koulutustradition pohjalta vai olenko sittenkin syntynyt niiden onnellisten tähtien alla, jotka antoivat minulle kyvyn nähdä kauneuden?

Lähteet

Kalha, H. (2020) Suuri on kaunista? Monumentaalisuuden haasteet ja utopiat. Teoksessa Lautenbacher, N. (toim.), *Kantava maa = Solid ground*. (s. 98–103) Espoo: Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu.

Pallasmaa, J. (2009). *The thinking hand : existential and embodied wisdom in architecture*. Chichester: Wiley.

Yanagi, M., & Leach, B. (2013). *The Unknown craftsman : a Japanese insight into beauty* (First US edition.). New York, NY: Kodansha USA.

Kysymyksiä:

What ceramics means to you?

What is the future of ceramics? Handcrafted, 3D printed, or something in between/mixed?